

روش های تدریس

خلاصه

روشهای سنتی به روشهایی گفته می شود که اکثر مدارس دنیا، در طول تاریخ آموزش و پرورش از آن استفاده کرده اند و امروزه نیز یکی از متداولترین روشهای حاکم بر مدارس هستند. مهمترین این روشها، روش حفظ و تکرار، سخنرانی، پرسش و پاسخ، روش نمایشی، ایفای نقش، گردش علمی، بحث گروهی و روش آزمایشی است.

روش حفظ و تکرار از قدیمترین روشهای آموزشی است. محور فعالیت در این روش، حفظ و تکرار مطالب آموزشی است. در این روش، انضباط بسیار سخت و آمرانه است و به علاقه، استعداد و تفاوتهای فردی شاگردان توجه نمی شود.

روش سخنرانی نیز سابقه ای طولانی دارد. اساس این روش ارائه اطلاعات شفاهی از طرف معلم و یادگیری آن از طریق گوش کردن و یادداشت برداشتن از طرف شاگرد است. در این روش، معمولاً معلم فعال و شاگرد پذیرنده و غیر فعال است. مراحل اجرایی این روش عبارت است از آمادگی برای سخنرانی، مقدمه، ارائه محتوا و جمعبندی و نتیجه گیری. در هر یک از این مراحل، مسائلی را باید مورد توجه قرارداد؛

مثلاً در مرحله آمادگی، سخنران باید از نظر تجهیزات و از لحاظ علمی و عاطفی کاملاً آماده باشد. در مقدمه سخنرانی، ایجاد رابطه بین معلم و شاگرد، جلب توجه شاگردان، ایجاد انگیزش، استفاده از پیش سازماندهنده و گرفتن پیش آزمون بسیار مهم است؛ زیرا زمینه لازم را برای شنیدن محتوای سخنرانی فراهم می کند. در مرحله ارائه متن و محتوای سخنرانی، سخنران باید به جامع بودن محتوا و سازماندهی منطقی آن، رابطه جزء باکل، همبستگی تسلسلی مطالب، ایجاد رابطه بین هدف و محتوا و جلب توجه مستمر شاگردان در طول سخنرانی یا به کارگیری محرکهای مختلف - فعالیتهای جسمی و استفاده از طنز و پرسش و پاسخ - توجه داشته باشد. در جمع بندی سخنرانی، معلم حتی الامکان باید سعی کند از وجود شاگردان استفاده کند.

در روش پرسش و پاسخ که عده ای آن را روش سقراطی نیز گفته اند، معلم می کوشد با طرح سؤال، شاگردان را به تفکر و تلاش ذهنی وادار کند. این روش برای کلاسهای پرجمعیت کارآیی چندانی ندارد.

در روش نمایشی، شاگردان از طریق دیدن، مهارت خاصی را یاد می گیرند. این روش زمانی به کار می رود که تجهیزات و امکانات آموزشی بسیار محدود یا منحصر به فرد باشد. روش نمایشی در چهار مرحله آمادگی، توضیح، نمایش، و آزمایش و سنجش اجرا می شود. البته گاهی مراحل توضیح و نمایش در هم ادغام می شوند.

روش ایفای نقش نیز یکی دیگر از روشهای سنتی است که برای تجسم عینی بعضی از موضوعات درسی به کار می رود. از ویژگیهای بارز این روش ارتباط عاطفی بین ایفاگران نقش و بینندگان (شاگردان) است که در یادگیری، بویژه یادگیری در سطوح مختلف حیطه عاطفی، بسیار مؤثر است.

روش گردش علمی نیز از روشهایی است که امروزه کاربرد زیادی دارد. روش گردش علمی با توجه به مدت زمان اجرای آن به گردش علمی بسیار کوتاه مدت، گردش علمی چند ساعته، گردش علمی روزانه و گردش علمی هفتگی و ماهانه تقسیم می شود. این روش از نظر اجرا شامل سه مرحله است:

۱- فعالیتهای قبل از گردش علمی؛

۲- فعالیتهای ضمن گردش علمی؛

۳- فعالیتهای بعد از گردش علمی

هنگام اجرای این روش، توجه به نکات مهمی همچون اخذ موافقت از اداره آموزش و پرورش و والدین شاگردان، رعایت نکات ایمنی و انطباق محل بازدید با هدفهای آموزشی از اهمیت خاصی برخوردار است. روش گردش علمی روشی است که آموزش را از درون کلاس به بیرون کلاس سوق می دهد و زمینه ارتباط مدرسه با جامعه را فراهم می کند.

روش بحث گروهی یکی از روشهای مؤثر آموزشی است؛ زیرا محور کار در این روش فعالیت شاگرد است. این روش برای کلاسهای کم جمعیت قابل اجراست. در این روش مطالب علمی مستقیماً به وسیله معلم در اختیار شاگردان قرار نمی گیرد. معرفی منابع توسط معلم صورت می گیرد، اما شاگردان خود به مطالعه و جمع آوری اطلاعات می پردازند. در این روش، علاقه و تسلط شاگرد بر محتوا بسیار مهم است. و علاوه بر کسب اطلاعات علمی، تفکر شاگرد پرورش می یابد، توانایی اظهار نظر در جمع در او ایجاد می شود و او انتقاد پذیر و انتقادگر بار می آید. علاوه بر این، توانایی مدیریت، قدرت بیان، استدلال، تحلیل و تصمیم گیری تقویت می شود. روش بحث گروهی همانند سایر روشها دارای مراحل آمادگی و برنامه ریزی و اجراست. در مرحله آمادگی و برنامه ریزی، عواملی همچون انتخاب موضوع، فراهم کردن زمینه های مشترک، نحوه آرایش شبکه های ارتباطی، ارتباط افراد و تعیین نقشها باید مورد توجه قرار گیرد. معلم باید در مرحله اجرا به نکاتی همچون وظایف شاگردان در بحث توجه داشته باشد. روش بحث گروهی اگر بدقت طراحی و اجرا نشود، موجب بدآموزی خواهد شد.

آخرین روشی که در این فصل تحلیل شده است، روش آزمایشگاهی یا آزمایشی است. این روش بر اصول یادگیری اکتشافی استوار است و بدین علت، عده ای آن را جزء الگوی حل مسأله دانسته اند. در این روش، شاگردان از طریق آزمایش به کسب تجربه

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۵۱۱ تماس حاصل نمایید

مستقیم می پردازند. روش آزمایشی برای دروسی مانند علوم تجربی، روش بسیار مناسبی است. در این روش، هدایت معلم بسیار حایز اهمیت است. قبل از شروع آزمایش توسط شاگردان، معلم باید نحوه آزمایش، نکات ایمنی و چگونگی تنظیم گزارش را به شاگردان بیاموزد. در مواقعی که ابزار و مواد آزمایش خطرناک یا نادر است، بهتر است معلم، خود آزمایش را انجام دهد.

روش های تدریس

خلاصه

انفرادی کردن آموزش یکی از پدیده های مهم سالهای اخیر نظامهای آموزشی است. آموزش انفرادی، الزاماً به معنای آموزش یک شاگرد توسط یک معلم یا برنامه خاص نیست، بلکه به معنای آموزش براساس تواناییهای شاگرد است. اف.اس.کلر با انتشار مقاله ای به آموزش انفرادی حیاتی تازه بخشید و بدعت خاصی را در دانشکده ها و

دانشگاهها بنیاد نهاد. اساس کار کلر بر مفاهیم زیر استوار بود:

۱- پیشرفت براساس توان فردی؛

۲- یادگیری تا حد تسلط؛

۳- تدریس خصوصی؛

۴- راهنمایی؛

۵- به کارگیری روشهای مکمل همراه با آموزش سنتی

آموزش انفرادی ممکن است با توجه به شرایط و امکانات، به صورتهای مختلفی سازماندهی و اجرا شود. از مهمترین روشهای آموزش انفرادی می توان یادگیری تا حد

تسلط، تدریس خصوصی، آموزش برنامه ای، آموزش به وسیله رایانه، آموزش انفرادی تجویز شده و آموزش انفرادی هدایت شده را نام برد.

در روش یادگیری تا حد تسلط، شاگرد قبل از اینکه به پیشرفت خود ادامه دهد، باید محتوای آموزشی را تا حد تسلط یاد گرفته باشد؛ زیرا تعدادی از صاحب نظران معتقدند که پیشرفت تحصیلی شاگردان تا حد زیادی به زمان یادگیری بستگی دارد. در روش تدریس خصوصی، محیط آموزشی بسیار گرم و صمیمی است. معلم به هیچ وجه شاگردان را با یکدیگر مقایسه نمی کند، بلکه پیشرفت کار هر شاگرد را با کارهای گذشته اش مقایسه می کند.

آموزش برنامه ای کاربرد روانشناسی یادگیری در تدریس است. و در واقع، یک نوع روش خودآموزی است. در این روش، مواد آموزشی به گامها یا واحدهای کوچک تقسیم می شود. واحدهای کوچک باید به گونه ای برنامه ریزی شوند که شاگرد را به سوی هدفهای نهایی هدایت کنند. اگر آموزش برنامه های توسط ماشیه صورت گیرد، به آن آموزش به وسیله رایانه می گویند. در روش آموزش به وسیله رایانه، پیشرفت در مطالعه تحت کنترل ماشین است؛ یعنی تا شاگرد مطلب مطرح شده را یاد نگیرد، ماشین اجازه جلو رفتن را به او نخواهد داد. آموزش انفرادی تجویز شده یکی دیگر از روشهای آموزش انفرادی است. در این روش، موضوع درس به واحدهای مختلف تقسیم و هر

واحد برای یک جلسه در نظر گرفته می شود. برای اینکه معلم از وضعیت علمی شاگردش مطلع شود، قبل از شروع آزمایش، ارزشیابی تشخیصی به عمل می آورد تا نقطه آغاز فعالیت را مشخص کند. در این روش، شاگرد با توان خود حرکت می کند و در صورت موفقیت در یک واحد، معلم واحد بعدی را به او ارائه می دهد. در این روش، معلم نقش انتقال دهنده اطلاعات را ندارد. بلکه بیشتر تحلیلگر است و نتایج ارزشیابی را بررسی و سطوح درسی شاگردان را معین می کند. آخرین روش مطرح شده در آموزش انفرادی، آموزش انفرادی هدایت شده است. این روش بیشتر در مراکز تربیت معلم به کار می رود. در این روش، شاگردان سطوح مختلف می توانند در یک فعالیت آموزشی شرکت کنند. هر بخش از فعالیت آموزشی توسط تعدادی از معلمان که وظایف، سطوح مسئولیت و قدرت متفاوت دارند اداره می شود. از ویژگیهای این روش، کلاسهای بدون پایه، تدریس گروهی با نقشهای متفاوت و مشارکت گروههای سنی متفاوت در آموزش با توجه به تفاوتهای فردی است.

از روشهای جدید آموزشی که در فعال کردن شاگردان بسیار مؤثرند می توان روش مسأله ای و روش واحدها را نام برد. بر خلاف روشهای آموزش انفرادی، در این روشها، تعامل اجتماعی، احساس مسئولیت، انگیزه های درونی، رابطه ای مطلوب بین شاگردان و معلمان و رابطه ای نزدیک بین آموخته ها و شرایط واقعی زندگی، به نحوی شایسته،

وجود دارد. در این روشها، شاگرد محور فعالیت است و معلم نقش راهنما و ناظر را دارد.

مفاهیم آموزشی ارتباط تصنعی خود را از دست میدهند و ارتباط منطقی بین آنها برقرار می شود. متأسفانه، باهمه مزایای این روشها، با توجه به ساخت ویژه مدارس و مقررات حاکم بر مسائل آموزشی، کمبود معلمان صلاحیتدار، عدم امکانات و بودجه کافی و محدودیت زمانی، امکان تعمیم چنین روشهایی در اکثر مدارس نیست و به کارگیری چنین روشهایی احتیاج به یک دگرگونی اعتقادی، تحول و نوآوری در مسائل آموزشی دارد.

کلاسداری

در زمان حاضر که تعیم و تربیت کودکان در مدارس و کلاسهای پرجمعیت صورت می‌گیرد، یکی از متداولترین مسائلی که معلمان با آن روبرو هستند. مسئله کلاسداری یا برقراری انضباط در کلاس درس و اصلاح مشکلات رفتاری دانش‌آموزان است. چنانچه کلاس درس با اصول و قواعد صحیح اداره نشود، چه بسا که با اعمال رویه‌ها و شیوه‌های نادرست، اثرات نامطلوب و جبران‌ناپذیری در شخصیت کودکان و پیشرفت تحصیلی آنان ایجاد شود. دست‌یابی به مهارت کلاسداری مستلزم آن است که ابتدا عواملی را که موجب برهم زدن نظم کلاس می‌شوند بشناسیم و سپس شیوه‌های برخورد صحیح با آن عوامل را به کار بندیم.

عواملی که نظم کلاس را برهم می‌زنند- این عوامل را به دو دسته کلی می‌توان تقسیم کرد: عوامل ناشی از رفتار معلم و عوامل ناشی از مشکلات عاطفی و رفتاری دانش‌آموزان.

عوامل ناشی از رفتار معلم- در بررسی‌های انجام شده رفتارهای زیر در رابطه با برخورد معلمان با دانش‌آموزان مشاهده شده است:

تحقیر دانش‌آموزک اجرای مقررات خشک و افراطی، تنبیه غیر منطقی، توجه خاص به عده خاصی از دانش‌آموزان و عدم توجه به سایرین تشویقهای مبالغه آمیز و مکرر،

صحبت خصوصی با برخی از دانش آموزان، عدم توجه به اختلاف فردی دانش آموزان،

عدم توجه به کوششهای دانش آموزان، تهدید به کم نمره دادن، بد اخلاقی و غیره.

عوامل ناشی از رفتار دانش آموزان - در بررسیهایی که به منظور مطالعه رفتارهای نارس

کودکان در مدارس ابتدایی انجام شده، انواع رفتارهای زیر که موجب برهم خوردن نظم

کلاس و در نتیجه اخلال در آموختن می شود از دانش آموزان مشاهده گردیده است.

الف- رفتارهای حرکتی - بلند شدن از جای خود، ایستادن، دویدن، جستن، پریدن، راه

رفتن در کلاس، روی میز رفتن، جابه جا کردن میز و نیمکت و غیره.

ب- رفتارهایی که موجب تولید صدا می شوند.

تولید صدا با کوبیدن مداد و غیره روی میز و اشیاء دیگر، تولید صدا با دست ، تولید

صدا با پا مانند کوبیدن پا به زمین، تولید صدا با کاغذ، انداختن اشیاء و غیره.

ج- رفتارهای تهاجمی - قاپیدن اشیاء (کتاب، قلم، کاغذ و غیره) از دیگران، انداختن

کتاب بلغ دستی، نابود کردن اشیاء دیگران، مثبت زدن، با پا زدن، هل دادن، نیشکان

گرفتن، سیلی زدن، با اشیاء زدن، پرت کردن اشیاء به دیگران، گاز گرفتن، کشیدن مو،

چنگ زدن به صورت.

د- رفتارهای مربوط به تغییر جهت - برگرداندن سر برای نگاه کردن به دیگران ، نشان

دادن اشیاء به دیگران، توجه به بغل دستی.

هـ - رفتارهای کلامی نابجا- بی اجازه معلم جواب داد، اظهار نظر کردن بدون اینکه سؤال شده باشد، صدا کردن معلم، گریه کردن، جیغ کشیدن، آواز خواندن، بلند خندیدن، بلند سرفه کردن، سوت کشیدن، گفتگو با دیگران به هنگامی که معلم خواسته است سکوت را برقرار باشد.

و- بی اعتنایی- بی توجهی به سؤال یا دستور معلم، انجام کاری متفلاوت با آنچه از او خواسته شده است. بازی کردن با مداد، گچ و غیره به جای انجام تکالیف درسی.

ز- وضعیتهای نادرست بدنی- درست نشستن مانند روی پا نشستن و کج نشستن، ایستادن روی نیمکت به جای نشستن.

ح- رفتارهای ناشی از ناراحتیهای جسمی و عصبی- جویدن انگشت و ناخن، جویدن لب، جویدن مداد و غیره، تکان دادن پا به هنگام نشستن، حرکت دادن سر و گردن، تیکهای مختلف، کند بودن در خواندن و انجام تکالیف، کمی دید چشم، سنگینی گوش و غیره.

ط- رفتار قدرت طلبانه- بلند خواند کتاب برای خود و یا دیگران، تقلید نقش معلم، انجام ندادن تکلیف درسی.

رهنمودهای برای برقراری انضباط در کلاس و رفع مشکلات رفتاری دانش آموزان

نخستین اقدام در این مورد آن است که معلم در رفتارهای خود و دانش‌آموزان دقیق شود و انواع مشکلات رفتاری خویش و آنان را که به نمونه‌های آن اشاره شد یادداشت کند و سپس یا استفاده از رهنمودهایی که ذکر می‌شود در صدد رفع آنها برآید.

۱- برای رفتار مورد انتظار در کلاس قواعدی در نظر بگیرید تا دانش‌آموزان از انتظاراتی که از آنان دارید مطلع شوند. اما با وضع اینگونه قواعد و مقررات، انتظار تغییری فوری در کلاس نداشته باشید، زیرا تنها آگاهی داشتن از کارهای نهي شده، الزاماً شاگردان را از ارتکاب رفتار نادرست باز نمی‌دارد.

برای نتیجه‌گیری بیشتر و بهتر از این اقدام رهنمودهای زیر را به کار بندید:

- بهتر است مقررات وضع شده را به طور واضح و با خط درشت روی مقوا بنویسید و در محل مناسبی در کلاس نصب کنید.

- قواعد و مقررات را صریح و روشن و کوتاه بیان کنید تا به آسانی قابل حفظ کردن باشد.

- تعداد پنج تا شش قاعده کفایت می‌کند. زیرا دانش‌آموزان نمی‌توانند تعداد بیش از این را به خاطر بسپارند. سایر تذکرات ضروری و ویژه را بنا به موقعیتهایی که پیش خواهد آمد به شاگردان بدهید.

- تذکرات را به صورت مثبت بیان کنید. مثلاً به جای اینکه تذکر دهید که «با بغل

دستی حرف نزنید» متذکر شوید که «موقع تدریس آرام و ساکت بنشینید.» زیرا هدف

آن است که اعمال مثبت تقویت شوند.

- به منظور تأکید بر اهمیت مقررات وضع شده، از دانش آموزان بخواهید که آنها را

همراه با شما چند بار تکرار کنند.

تغییر رفتارهای ناپسند دانش آموزان

رهنمودهای زیر می تواند در تغییر رفتارهای ناپسند دانش آموزان مؤثر باشد:

- پیش از شروع درس انتظارات خود از شاگردان را به طور مشخص بیان کنید.

- پیروی دانش آموزان از دستورالعملهای معلم را مورد تشویق قرار دهید.

- دانش آموزان را به خاطر درست نشستن تحسین کنید (در مورد دانش آموزی که

درست نمی نشیند).

- استفاده از دست برای انجام فعالیتهای درسی را ستایش و تحسین کنید (در مورد

دانش آموزانی که دست به دهان می برند و ناخن یا انگشت خود را می جونند).

- دانش آموزانی را که اظهار نظرهای درست و بجا می کنند تحسین کنید.

چند رهنمود در زمینه رفتار معلم در کلاس

- برای تدریس آمادگی کافی داشته باشید و بدون طرح درس وارد کلاس نشوید.

- به هیچ عنوان بین شاگردان تبعیض قایل نشوید و نشان دهید که همه آنان برای شما یکسان‌اند و به سرنوشت آنها علاقمند هستید.
- چنانچه در جیان تدریس دچار اشتباه شدید، از اعتراف به آن نهراسید. این عمل موجب می‌شود که اعتماد دانش‌آموزان نسبت به شما افزایش یابد.
- توانایی فردی هر دانش‌آموز را در نظر بگیرید و کارهایی را که انجام آنها از عهده فرد ساخته نیست به او محول نکنید.
- از جدی بودن بیش از حد و در عین حال از شوخیهای بی‌مورد پرهیز کنید.
- اسامی شاگردان خود را به خاطر بسپارید و آنان را به اسم کوچک نام ببرید.
- همیشه و حتی الامکان به وعده‌های خود عمل کنید.
- به وضع جسمی و روانی دانش‌آموزان توجه کنید و از میزان بینایی، شنوایی و سایر تواناییهای آنها آگاهی حاصل نمایید.
- انتظاراتی را که شاگردان از شما دارند در نظر بگیرید و به مشکلات آنان توجه کنید.
- به دانش‌آموزان احترام بگذارید و به عنوان تنبیه کسی را تحقیر و یا از کلاس بیرون نکنید.
- با برخی از دانش‌آموزان به طور خصوصی صحبت نکنید، زیرا این عمل موجب می‌شود که سایرین احساس کنند معلم نسبت به آنها بی‌مهر و علاقه است.

- دانش آموزان را به کم نمره دادن و مردود کردن تهدید نکنید.

نادیده گرفتن رفتارهای ناپسند در کلاس

یکی دیگر از فنون تغییر رفتارهای ناپسند این است که آنها را نادیده بگیرید. رعایت

نادیده انگاشتن رفتار نادرست دانش آموزان در کلاس قدری مشکل است. معمولاً معلمان

به جای نادیده گرفتن، تذکراتی از این قبیل به دانش آموزان می دهند:

- محمد قرار بر این بود که تو کار خودت را انجام دهی.

- محسن، مکن است بغل دستی خود را اذیت نکنی.

- کامران، از اول زنگ تا حالا به جای اینکه به درس گوش بدهی یاز پنجره بیرون را

نگه می کردی.

- رضا، می توانی دستت را از روی شانه بابک برداری.

- مجید، ممک است سر جاییت بنشینی و کار خودت را انجام بدهی.

- اسماعیل، ممکن است سر جاییت بنشینی و جابجا نشوی.

برخی از رفتارهایی که باید نادیده گرفته شوند از نوع حرکتی هستند. مانند بلند شدن از

جا و ایستادن، جابجا شدن، راه رفتن در کلاس، حرکت دادن میز و صندلی و یا نیمکت.

بد نشستن و غیره. رفتارهایی که با ایجاد سر و صدا و حرف زدن همراه است عبارتند از:

حرف زدن به هنگامی که ممنوع اعلام شده است. بدون اجازه به سؤال پاسخ دادن، اظهار

نظر بی مورد، صدا زدن اسم معلم برای جلب توجه، و صداهایی از قبیل خنده، گریه، سوت زدن، سرفه و عطسه، دهن دره، زدن مداد روی میز، ضرب گرفتن بازی با اشیاء، برداشتن چیزهای دیگران، مزاحم شدن و غیره.

استفاده از تحسین و توجه به دانش آموز برای کاهش رفتارهای ناپسند در کلاس

مطالعات انجام شده تأثیر تحسین کردن دانش آموز به وسیله معلم، توجه به او و نزدیکی و صمیمی بودن با وی و عواملی از این قبیل را در کاهش رفتارهای ناپسند و تقویت رفتارهای پسندیده به ثبوت می رساند. معمولاً معلمان به رفتار پسندیده دانش آموزان توجهی ندارند و فقط هر گاه رفتار نادرستی از آنان سر بزند تذکر می دهند ولی بهتر آنست که رفتار خوب دانش آموز مورد تحسین و تقویت قرار گیرد.

توجه به دانش آموز در هر شکلی که باشد در صورتی تأثیر مثبت دارد که با کاهش عواملی که موجب ناراحتی او می شود همراه باشد. به این ترتیب، تأثیراتی که احتمالاً با توجه کردن در ذهن کودک باقی می ماند. رفته رفته، رفتارهای پسندیده او تقویت می شود.

در مدارس انواع توجهات برای برطرف ساختن رفتارهایی از قبیل گوش گیری پرخاشگری، خودنمایی، اذیت و آزار به کار گرفته رفته و نتایج مثبتی از آن حاصل گردیده است.

هر گاه دانش آموز کار خود را درست انجام دهد و رفتارش پسندیده باشد، با لبخند رضایتبخش و با تحسین او را تشویق کنید. یافتن رفتارهای پسندیده در کودکان کر رفتار در روزهای اول اهمیت فراوانی دارد. حتی اگر دانش آموزی دقیقه‌ای قبل، مثلاً، به معلم گچ پرتاب کرده باشد ولی اکنون مشغول انجام تکلیف درس خود است، باید این کار او را تشویق کنید. این عمل ممکن است موجب شرمساری او گردد و از پرتاب مجدد گچ یا شیء دیگری به طرف معلم خودداری کند.

به طور کلی اظهارات تحسین آمیز معلم برای دانش آموزان اهمیت زیادی دارد. ولی، گاهی اوقات مدتی طول می کشد تا تحین اثر خود را در کودک باقی گذارد. استمرار در تشویق دانش آموز به خوب بودن و تعریف و تحسین کردن او به برقراری انضباط در کلاس کمک می کند.

عمدتاً، رفتارهایی از قبیل خوب درست خواندن، کارهای مفید اجتماعی و پیروی از مقررات را مود تحسین قرار دهید؛ یوزیه در مواردی که دانش آموز مشغول انجام کار فردی خود است، به موقع دست بلند می کند. به سؤال جواب می دهد. به دستورالعملها توجه می کند. در جای خود مطالعه می کند و یا شلوغ نمی کند او را تشویق کنید سعی کنید در تحسین و تشویق تنوع ایجاد نمایید و هر بار به شکل تازه‌ای دانش آموز را تشویق کنید.

از گوشه و کنایه و طعنه زدن به دانش آموز خودداری کنید. به هنگام تحسین چهره شاد و خندان داشته باشید. ممکن است در مراحل اولیه این احساس به شما دست دهد که بیش از حد تشویق آمیز عمل می کنید. ولی با گذشت زمان و به تدریج این احساس از میان می رود.

اگر گفتار تحسین آمیز شما رد کلاس اخلاص ایجاد می کند (مثلاً سکوت را بر هم می رند) با ایما و اشاره تشویق کنید به همه دانش آموزان سر بزنید و هر فردی را که کارش خوب باشد به نحوی تشویق کنید. تجربه نشان داده است که تحسین های همراه با رفتار دوستانه تأثیر فراوانی دارد.

بنا بر آنچه گذشت، قاعده کلی این است که رفتارهایی را که موجب تسهیل یادگیری می شود تحسین کنید و مورد توجه قرار دهید. بهتر است به دانش آموزان علت تشویق او را بگویید.

تحقیقات و بررسی هایی که در زمینه فنون فوق انجام شده نشان می دهد که:

الف- وضع قوانین و مقررات انضباطی به تنهایی موجب انضباط در کلاس نمی شود.

ب- نادیده گرفتن رفتارهای نادرست نیز به تنهایی کافی نیست.

ج- آمیزه ای از وضع مقررات انضباطی، ناپدید انگاشتن رفتارهای نادرست و تحسین کردن

اعمال پسندیده فوق العاده مؤثر می باشد.

د- در این میان تحسین رفتار پسندیده بیشترین تأثیر در ایجاد و تقویت اینگونه رفتارها دارد.

اثر تنبیه در برقراری انضباط در کلاس

تحقیقات کافی در زمینه تأثیر تنبیه در انضباط کلاس انجام نشده است. علت این امر آن است که تنبیه یک مسئله اخلاقی است و پژوهشگران گرایشی به کنکاش درباره آن ندارند. بخصوص که برخی از روانشناسان مصراً تأثیر تنبیه در برقراری نظم کلاس و ایجاد رفتار پسندیده را رد کرده‌اند. ولی برخی به تجربه خانواده‌ها اشاره کرده، عقیده دارند همان طور که والدین از تبیه کودکان نتیجه می‌گیرند، اثر آن را می‌توان در تضعیف رفتار ناپسند و تقویت رفتار پسندیده موثر دانست.

قبل از آنکه مسئله تنبیه را مورد بررسی قرار دهیم به تعریف آن می‌پردازیم. «تنبیه عملی است هشدار دهنده و بیدار کننده که در مقابل رفتار ناپسند صورت می‌گردد تا احتمال تکرار آن را کاهش دهد». تأثیر تنبیه از این جهت است که فرد تنبیه شده می‌کوشد تا از روبرو شدن با آن دوری جوید و از آن اجتناب کند. قطع عواملی که مورد علاقه و پسند فرد باشد نیز نوعی تنبیه به حساب می‌آید. به این ترتیب که با محروم کردن دانش‌آموز از فعالیت‌هایی که آشکارا دوست دارد، می‌توان رفتار ناپسند او را تضعیف نمود.

با وجود این که شواهد زیادی در دست است که نشان می‌دهد تنبیه برای تضعیف رفتارهای ناپسند مؤثر است، بسیاری از محققان از نتایج جنبی سوء آن تشویش دارند. در حالیکه اثر سوء اعمال برخی از تنبیهات را در پیدایش ناراحتیهای عصبی نمی‌توان نادیده گرفت. تنبیه می‌تواند به گونه‌ای اعمال شود که اثر منفی نداشته باشد.

برای جلوگیری از پیدایش اثرات منفی ناشی از تنبیه رهنمودهای زیر را به کار ببرید:

۱- به ندرت تنبیه کنید.

۲- به دانش آموز بفهمانید که به خاطر چه چیز او را تنبیه کرده‌اید.

۳- آن دسته از رفتارهای دانش آموز را که نقطه مقابل اعمال ناپسند اوست مورد تشویق قرار دهید و تقویت کنید.

۴- در اعمال تنبیه از راههای مختلف استفاده کنید.

۵- از تنبیه بدنی به هر صورت خودداری نمایید.

۶- هر گاه دچار خشم و عصبانیتی هستید اقدام به تنبیه نکنید.

۷- کودک را در حین ارتکاب عمل تنبیه کنید، نه پس از انجام آن.

دلایلی که برای کم تنبیه کردن اقامه می‌شود نیاز به تشریح بیشتری دارد، زیرا مشاهده شده است که برخی از معلمان، دانش‌آموزان را مکرر تنبیه می‌کنند.

اولاً، معلم و یا والدینی که مکرر کودک را تنبیه می کنند، این عمل به تدریج اثر خود را به عنوان وسیله‌ای برای اصلاح رفتار از دست می‌دهد، و به تدریج کنترل او بر کلاس از طریق تنبیه ضعیف می‌شود، و دانش‌آموزان در قبال رویه ان مصونیت پیدا کرده، به خشونت‌های وی عادت می‌کنند. معلم و یا والدینی که با خشونت عمل، اقدام به تنبیه می‌کند، رفته رفته در نظر کودک فردی پرخاشگر جلوه می‌نمایند و رفتار آنها برای او الگو و ملاک می‌شود. مثلاً چنانچه پدری برای هر شیطنتی فرزند خود را تنبیه بدنی کند، این باور برای او پیش می‌آید که او نیز به تقلید از پدر به دیگران حمله کند.

ثانیاً: تنبیه بیش از حد، ممکن است کودک را به خودداری از ادامه فعالیت و دوری جستن از آن بکشاند. مثلاً، چنانچه معلم ورزشی، دانش‌آموزی را به خاطر بازی ضعیف در والیبال مکرراً تنبیه و سرزنش کند، احتمال دارد دیگر در این بازی شرکت نکند، و یا اینکه محصلی به خاطر مواجه شدن با تنبیه و سرزنش زیاد، مدرسه را ترک کند و یا در صورت ترک نکردن مدرسه، دچار حالت‌های غیر عادی از قبیل حواس پرتی یا عدم تمرکز در کلاس، خیالپردازی، ناآرامی و غیره گردد و یا با دیگران زدو خورد کند.

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoocn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۵۱۱ تماس حاصل نمایید

Filename: Document1
Directory:
Template: C:\Documents and Settings\hadi tahaghoghi\Application
Data\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: H.H
Keywords:
Comments:
Creation Date: 3/22/2012 12:24:00 PM
Change Number: 1
Last Saved On:
Last Saved By: hadi tahaghoghi
Total Editing Time: 0 Minutes
Last Printed On: 3/22/2012 12:24:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 22
Number of Words: 3,073 (approx.)
Number of Characters: 17,518 (approx.)